

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ.
БАЯН. АКОРДЕОН**
(III, IV курси)

Галузь знань – 0202 «Мистецтво»
Напрямок підготовки – 6.020204 «Музичне мистецтво»
Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Інститут мистецтв

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Баян. Акордеон» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) освітнього рівня.

Розробник:

Стрельченко Костянтин Мартинович, заслужений артист України, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Протокол від «7» вересня 2016 року № 1

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

_____ О.С.Плохотнюк

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма навчального курсу	9
IV. Навчально-методична карта дисципліни	11
V. Завдання для самостійної роботи	13
VI. Система поточного та підсумкового контролю	14
VII. Форми і методи навчання	19
VIII. Методичне забезпечення курсу	19
IX. Екзаменаційні вимоги	19
X. Орієнтовний репертуар	20
XI. Рекомендована література	29
Основна література	29
Додаткова література	29

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма з навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Баян. Акордеон» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньої програми підготовки бакалаврів з галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» (на базі повної загальної середньої освіти).

Програма розрахована на студентів III та IV курсів музичних спеціальностей вищих навчальних закладів III – IV рівня акредитації. Її укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу. У програмі визначено обсяг знань і вмінь, які повинен опанувати бакалавр музичного мистецтва в інструментальному класі.

Мета навчального курсу – формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для баяна, акордеону; підготовка студента до інструментально-виконавської діяльності в середніх загальноосвітніх навчальних закладах.

Завдання навчального курсу «Основний музичний інструмент. Баян. Акордеон»:

1. Формування інструментально-виконавських умінь студентів у процесі засвоєння гам, вправ, етюдів, музичних творів різних форм і жанрів.
2. Накопичення музичного репертуару для проведення різних форм навчальної та позакласної діяльності у шкільних та культурно-освітніх установах.
3. Створення професійної основи для подальшої самостійної роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва засобами вільного володіння баяном, акордеоном.
4. Засвоєння навичок сценічної культури.
5. Формування індивідуального виконавського стилю.

Міждисциплінарний взаємозв'язок. Засвоєння навчального курсу «Основний музичний інструмент. Баян. Акордеон» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін: додатковий музичний інструмент; оркестровий клас; сольфеджіо; гармонія; теорія та історія музики.

У процесі вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент. Баян. Акордеон» студент має опанувати такі фахові та загальні **компетентності**:

- *інструментально-виконавська* (вільне володіння музичним інструментом (баяном/акордеоном) та здатність його використовувати у навчальній і концертно-виконавській діяльності; володіння навичками читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіння методами навчання гри на музичних інструментах; здатність організувати інструментальне музикування школярів на уроках музичного мистецтва та в позанавчальний час);

- *світоглядна* (наявність ціннісно-орієнтаційної позиції; загальнокультурна ерудиція, світогляд; розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії; збереження національних духовних традицій);

- *інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань; здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- і відеоматеріал у соціальній та професійній діяльності);

- *самоосвітня* (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. БАЯН. АКОРДЕОН»

Курс	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS: III курс – 3 IV курс – 5 Кількість змістових модулів: III курс – 2 IV курс – 2 Загальна кількість годин : III курс – 108 IV курс – 180 Кількість годин на тиждень: III курс – 2 IV курс – 4; 2	Шифр та назва галузі знань: 0202 – «Мистецтво». Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020204 – «Музичне мистецтво». Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Обов'язкова дисципліна Рік підготовки: 3, 4 Семестри: 5 – 8 Аудиторні (практичні) заняття: III курс – 58 год. IV курс – 92 год. Самостійна робота: III курс – 10 год. IV курс – 44 год. Модульний контроль: III курс – 4 год. IV курс – 8 год. Семестровий контроль III курс – 36 год. IV курс – 36 год. Вид підсумкового контролю: <i>Екзамени</i> VI, VIII сем.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. БАЯН. АКОРДЕОН»

№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин					
		Усього	Аудиторні	Із них:			
				Практичні	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
III курс							
V семестр – Змістовий модуль 5							
5.1	Взаємозв’язок фразування та інших засобів художньої виразності.	9	8	8	1		
5.2	Фразування і проблеми ансамблевого виконавства.	9	8	8	1		
5.3	Колористичні можливості інструмента.	8	7	7	1		
5.4	Творча робота з репертуарною програмою.	8	7	7	1		
	МКР	2				2	
	Усього за V семестр	36	30	30	4	2	
VI семестр – Змістовий модуль 6							
6.1	Розвиток поліфонічного слуху.	12	10	10	2		
6.2	Міховедення. Динаміка. Тембр.	9	8	8	1		
6.3	Удосконалення роботи над технічним розвитком студентів, розвинення різних видів техніки.	13	10	10	3		
	МКР, семестровий контроль	38				2	36
	Усього за VI семестр	72	28	28	6	2	36
	Усього за навчальний рік:	108	58	58	10	4	36

IV курс							
VII семестр – Змістовий модуль 7							
7.1	Концепція виконавської техніки.	27	18	18	9		
7.2	Підпорядкування структури мелодико-ритмічних зв'язків метричним тяжінням як показник «метричного» рівня інтонування.	24	16	16	8		
7.3	Формування активного творчого інтересу до виконуваних творів.	24	16	16	8		
7.4	Удосконалення технічного розвитку студентів.	27	18	18	9		
	МКР	6				6	
	Усього за VII семестр	108	68	68	34	6	
VIII семестр – Змістовий модуль 8							
8.1	Тема 28. Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації творів.	12	8	8	4		
8.2	Тема 29. Розширення музичного світогляду.	12	8	8	4		
8.3	Тема 30. Реалізація художньо-виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту.	10	8	8	2		
	МКР, семестровий контроль	38				2	36
	Усього за VIII семестр	72	24	24	10	2	36
	Усього за навчальний рік:	180	92	92	44	8	36

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. БАЯН. АКОРДЕОН»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5 (ІІІ КУРС, V СЕМЕСТР)

Тема 5.1. Взаємозв'язок фразування та інших засобів художньої виразності. Агогіка. Проблема компенсації музичного часу.

Тема 5.2. Фразування і проблеми ансамблевого виконавства. Ознайомлення з фактурними особливостями, специфікою читання з листа сольних, ансамблевих творів та творів шкільного репертуару.

Тема 5.3. Колористичні можливості інструмента. Специфічні штрихи та прийоми гри на баяні, акордеоні.

Тема 5.4. Творча робота з репертуарною програмою, поняття форми, відчуття цілісності музичного твору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6 (ІІІ КУРС, VI СЕМЕСТР)

Тема 6.1. Розвиток поліфонічного слуху. Опанування 2 – 4 голосної фактури для шкільного репертуару. Закріплення навичок виконання пісні під власний супровід.

Тема 6.2. Міховедення. Динаміка, мікродинаміка, філірування звуку. Тембр. Використання технічних можливостей баяна і акордеона в художньому трактуванні музичного твору.

Тема 6.3. Удосконалення роботи над технічним розвитком студентів, розвинення різних видів техніки. Опанування сучасних ритмів на основі вивчення та осмислення різноманітних ритмічних схем та формул дитячої музики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7 (ІV КУРС, VII СЕМЕСТР)

Тема 7.1. Концепція виконавської техніки. Діалектика зростання рівня технічної майстерності (зміст і форма).

Тема 7.2. Підпорядкування структури мелодико-ритмічних зв'язків метричним тяжінням як показник «метричного» рівня інтонування.

Тема 7.3. Формування активного творчого інтересу до виконуваних творів. Вибір бажаного студентом репертуару.

Тема 7.4. Удосконалення технічного розвитку студентів, творча робота над творами державної програми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8 (IV КУРС, VIII СЕМЕСТР)

Тема 8.1. Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації творів. Ознайомлення с деякими особливостями перекладу творів для баяна та акордеона.

Тема 8.2. Розширення музичного світогляду. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів. Характеристика рис кожного музичного твору.

Тема 8.3. Реалізація художньо-виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. БАЯН. АКОРДЕОН»

III курс

Аудиторні (практичні) заняття – 58 год. Самостійна робота – 10 год. Модульний контроль – 4 год. Семестровий контроль – 36 год.

Модулі	Змістовий модуль 5 (V семестр)				Змістовий модуль 6 (VI семестр)		
Балів за модуль	360 балів				349 балів		
Кількість занять	8	8	7	7	10	8	10
Теми занять	Тема 5.1 Взаємозв’язок фразування та інших засобів художньої виразності.	Тема 5.2 Фразування і проблеми ансамблевого виконавства.	Тема 5.3 Колористичні можливості інструмента.	Тема 5.4 Творча робота з репертуарною програмою.	Тема 6.1 Розвиток поліфонічного слуху.	Тема 6.2 Міховедення. Динаміка. Тембр.	Тема 6.3 Удосконалення роботи над технічним розвитком студентів.
Відвідування	4 б.	4 б.	3,5 б.	3,5 б.	5 б.	4 б.	5 б.
Робота під час занять	80 б.	80 б.	70 б.	70 б.	100 б.	80 б.	100 б.
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	10 б.	5 б.	15 б.
МКР	25 б.				25 б.		
Рейтинговий бал	Усього за період роботи до екзамену – 709 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 11,8)						
Підсумковий контроль	–			Екзамен – 40 балів			

IV курс

Аудиторні (практичні) заняття – 92 години. Самостійна робота – 44 год. Модульний контроль – 8 год. Семестровий контроль – 36 год.

Модулі	Змістовий модуль 7 (VII семестр)				Змістовий модуль 8 (VIII семестр)		
Балів за модуль	909 балів				327 балів		
Кількість занять	18	16	16	18	8	8	8
Теми занять	Тема 7.1 Концепція виконавської техніки.	Тема 7.2 Підпорядкуванн я структури мелодико- ритмічних зв'язків метричним тяжінням.	Тема 7.3 Формування активного творчого інтересу до виконуваних творів.	Тема 7.4 Удосконален ня технічного розвитку студентів.	Тема 8.1 Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації творів.	Тема 8.2 Розширення музичного світогляду.	Тема 8.3 Реалізація художньо- виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту.
Відвідува ння	9 б.	8 б.	8 б.	9 б.	4 б.	4 б.	4 б.
Робота під час занять	180 б.	160 б.	160 б.	180 б.	80 б.	80 б.	80 б.
Самостій на робота	45 б.	40 б.	40 б.	45 б.	20 б.	20 б.	10 б.
МКР	25 б.				25 б.		
Рейтинго вий бал	Усього за період роботи до екзамену – 1236 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 20,6)						
Підсумковий контроль	—				Екзамен – 40 балів		

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Одне із головних завдань процесу навчання – це розвиток творчої професійної самостійності студента. Сюди входять теоретична грамотність, художній смак, знання та розуміння стилів, уміння розбиратися у фактурних особливостях твору, свідоме визначення методики розучування твору та прийоми і послідовність роботи над ним.

Частину творів, передбачених навчальною програмою, слід вивчати самостійно. Для цього слід систематично визначати завдання з самостійного розбору музичних творів, включаючи такі форми роботи, як вибір аплікатури, штрихів, фразування, що відповідав певному характеру музичного уривку, а також розвиток навичок читання з аркуша. Через деякий час викладач перевіряє виконання завдання і разом зі студентом аналізує припущені помилки, роблячи відповідні узагальнення.

За самостійну підготовку до кожного заняття студент отримує 5 балів.

III курс

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
5.1	Агогіка. Проблема компенсації музичного часу.	1	Осн.літ. 1, 8.	Контроль на індивідуальному занятті	5
5.2	Проблеми ансамблевого виконавства.	1	Осн.літ. 1,8.	Контроль на індивідуальному занятті	5
5.3	Колористичні можливості інструмента	1	Дод.літ. 7,10.	Контроль на індивідуальному занятті	5
5.4	Творча робота з репертуарною програмою.	2	Осн.літ. 1,4.	Контроль на індивідуальному занятті	10
6.1	Опанування 2 – 4 голоси фактури.	1	Осн.літ. 3. Дод.літ. 8.	Контроль на індивідуальному занятті	5
6.2	Міховедення. Динаміка.	1	Осн.літ. 3, 5.	Контроль на індивідуальному занятті	5
6.3	Опанування сучасних ритмів.	3	Осн.літ. 3, 5.	Контроль на індивідуальному занятті	15
Усього		10			50

IV курс

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
7.1	Діалектика зростання рівня технічної майстерності (зміст і форма).	9	Осн.літ. 9, 10. Дод.літ. 8.	Контроль на індивідуальному занятті	45
7.2	Підпорядкування структури мелодикоритмічних зв'язків метричним тяжінням.	8	Осн.літ. 9,10.	Контроль на індивідуальному занятті	40
7.3	Вибір бажаного репертуару	8	Дод.літ. 6.	Контроль на індивідуальному занятті	40
7.4	Удосконалення технічного розвитку студентів	9	Осн.літ. 2,6.	Контроль на індивідуальному занятті	45
8.1	Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації творів.	4	Осн.літ. 1, 6.	Контроль на індивідуальному занятті	20
8.2	Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів.	4	Осн.літ. 1. Дод.літ. 4-6.	Контроль на індивідуальному занятті	20
8.3	Реалізація художньо-виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту.	2	Осн.літ. 4, 6, 10.	Контроль на індивідуальному занятті	10
Усього		44			220

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Основний музичний інструмент. Баян. Акордеон» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) наведено у таблицях нижче.

**Розрахунок рейтингових балів
за видами навчальної діяльності**

III курс

№ п\п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Кількість одиниць	Усього балів
1.	Відвідування індивідуальних занять	0,5	58	29
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	58	580
3.	Модульні контрольні роботи	25	2	50
4.	Самостійна робота	5	10	50
	Усього за період роботи до екзамену			709
	Коефіцієнт			11,8
5.	Екзамен	40	1	40

IV курс

№ п\п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Кількість одиниць	Усього балів
1.	Відвідування індивідуальних занять	0,5	92	46
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	92	920
3.	Модульні контрольні роботи	25	2	50
4.	Самостійна робота	5	44	220
	Усього за період роботи до екзамену			1236
	Коефіцієнт			20,6
5.	Екзамен	40	1	40

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне прослуховування, співбесіда, екзамен.

Методи самоконтролю: уміння самостійно вивчити та проводити самоаналіз творів програмного репертуару.

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни
---	-----------------	---

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності відвідування занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного індивідуального заняття;
- оцінювання процесу та результату розв'язування студентом проблемних задач, вирішення творчих завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до аудиторного індивідуального заняття, якості виконання завдань для самостійної роботи; перевірка роботи з рекомендованою літературою, методичними посібниками, словниками, нотними, аудіо, відеоматеріалами та електронними ресурсами; поточне оцінювання готовності студента до звітних заходів, концертів, конкурсів тощо;
- врахування самоаналізу, самооцінки студента та взаємооцінювання виступів студентів на звітних заходах, концертах, конкурсах тощо;
- оцінювання технічного рівня підготовки студента на технічному заліку;
- оцінювання результатів виконавської та лекційно-виконавської практики;
- оцінювання навчально-творчого проекту;
- оцінювання виступу студента на звітних (концертних) заходах (академічному концерті, заліку, іспиті, контрольному уроці, сольному концерті, фестивалі, конкурсі, олімпіаді, лекції-концерті тощо) за наступними критеріями:
 - яскравість та адекватність розкриття художнього образу музичного твору і володіння засобами музично-образної виразності – звуковидобуванням та інтонуванням, темпо-ритмічними та динамічними характеристиками з баяно-акордеонного виконавства;
 - технічна досконалість виконання.

Кількість балів за роботу з індивідуальним програмовим матеріалом під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи

залежить від таких вимог:

- грамотне відтворення нотного тексту;
- повний обсяг реалізації технічних завдань;
- якість виконання навчальних завдань;
- компетентність в галузі шкільного (професійного) репертуару;
- творчий підхід у виконанні індивідуальної програми;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- реалізація виконавського задуму програмного матеріалу.

**Розподіл балів за темами змістових модулів,
що присвоюються студентові упродовж вивчення навчального курсу
«Основний музичний інструмент. Баян. Акордеон»**

III КУРС

V семестр					VI семестр			
Змістовий модуль 5 (практичні заняття + самостійна робота)					Змістовий модуль 6 (практичні заняття + самостійна робота)			
Тема 5.1	Тема 5.2	Тема 5.3	Тема 5.4	МКР	Тема 6.1	Тема 6.2	Тема 6.3	МКР
89	89	78,5	78,5	25	115	89	120	25
360 балів					349 балів			
Усього за період роботи до екзамену – 709 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 11,8). Екзамен – 40 балів								

IV КУРС

VII семестр					VIII семестр			
Змістовий модуль 7 (практичні заняття + самостійна робота)					Змістовий модуль 8 (практичні заняття + самостійна робота)			
Тема 7.1	Тема 7.2	Тема 7.3	Тема 7.4	МКР	Тема 8.1	Тема 8.2	Тема 8.3	МКР
234	208	208	234	25	104	104	94	25
909 балів					327 балів			
Усього за період роботи до екзамену – 1236 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 20,6). Екзамен – 40 балів								

VII. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- аудиторні індивідуальні заняття із застосуванням індивідуальних методів музично-естетичного виховання та навчання гри на баяні та акордеоні креативної спрямованості (пояснення, демонстрування, спостереження та самоспостереження, контроль і самоконтроль, самооцінка тощо);
- робота з рекомендованою літературою, методичними посібниками словниками, нотними, аудіо та відеоматеріалами, електронними ресурсами з використанням методів педагогічної підтримки та педагогічного супроводу;
- розв'язування проблемних задач із застосуванням методу навчальної дискусії та діалогової взаємодії;
- виконання творчих завдань із застосуванням суб'єкт-суб'єктних (діалогічних) та інтерактивних (рефлексивних) методів виховання та методу практичної перевірки. Творча робота з концертмейстером.
- консультативна робота над навчально-творчим проектом (підготовка до сольного концерту, виступу на фестивалі, конкурсі, олімпіаді; лекції-концерту; виступу в концерті (лекції-концерті); підготовки доповіді на наукову конференцію або методичний семінар; підготовка доповіді на засідання студентської наукової проблемної групи (науково-методичного гуртка, написання реферату тощо);
- робота на відповідних сайтах Інтернету.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Навчальні посібники (ноти дискети).
2. Робоча навчальна програма.
3. Збірки дитячих п'єс.
4. Збірки музично-художніх творів.
5. Збірки ансамблевої музики.
6. Збірки джазової, естрадної музики.
7. Використання комп'ютерної техніки.

IX. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ВИМОГИ

Програма екзамену складається з творів, різних за змістом, стилем, фактурою та формою, яка повинна максимально відтворювати рівень виконавських навичок і умінь студента, рівень його загальної музичної культури.

Програма екзамену повинна включати:

Твір великої форми (сонатне алегро, рондо, частина концерту, варіації);
П'єса, поліфонічний твір шкільного репертуару.

Всі твори мають продемонструвати різні аспекти підготовки майбутнього вчителя музики, музичного керівника.

Велика форма (соната, рондо, концерт) вимагає від студента вміння опанувати драматургією музичного образу та надає можливість здобути навички концептуального мислення.

П'єси — уміння виразно виконувати музичні твори різні за стилем, змістом, різноманітних за жанром, використовуючи різні засоби музично-художньої виразності (артикуляція, інтонування, фразування, темп, динаміка, агогіка), та розкрити зміст авторського задуму.

Твір з програми слухання музики у школі має практичне спрямування та вимагає застосування знань програмного матеріалу під час виконання завдань з вивчення музичного репертуару.

Поліфонічний твір має бути 2-х чи 3-х голосний.

Викладач диференційовано підходить до складання програм для студента. Екзаменаційні програми студентів з основного музичного інструменту (баян чи акордеон) обговорюються на засіданні предметної комісії на початку навчального року.

Х. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Програмний мінімум для студентів III курсу

На III курсі студент повинен вивчити такий мінімум художнього й навчально-технічного матеріалу:

- 1) чотири гами і арпеджіо /мажорне й мінорне/ у всіх основних штрихах. Подвійні ноти - октави, терції, сексти.
- 2) шість-вісім етюдів /у тому числі три-чотири в подвійних нотах/;
- 3) один концерт або два одностайних твори великої форми;
- 4) чотири твори малої форми, в тому числі один-два віртуозного плану;
- 5) три-чотири п'єси шкільного репертуару у формі акомпанементу.

Протягом III курсу суттєвим розділом програми слід вважати ознайомлення студентів з методами транспонування найпростіших мелодій, а також навичками їх практичної гармонізації. Протягом III курсу особливу увагу необхідно приділяти практичній роботі студентів у школі, проведенню уроків музики з баяном чи акордеоном; ознайомити з деякими особливостями перекладу вокальної та вокально-ансамблевої літератури для баяна та акордеона і інструментально-вокальних ансамблів, а також методикою та організацією дитячих вокально-інструментальних ансамблів; з дитячою педагогічною літературою для баяна та акордеона /I-IV класи/.

Орієнтовний репертуар для III курсу

Інструктивний і технічний матеріал

Гами – трьохоктавні у всіх тональностях; продовження роботи над основними штрихами.

Усі види арпеджіо. Подвійні ноти у всьому діапазоні гам, які вивчаються.

Трьох- чотирьохзвучні акорди.

Вправи в «настройці» хору.

Вивчення хроматичних гам у межах чотирьох октав.

Збірники гам і вправ

Р.Бажилин Гаммы, арпеджио и аккорды для готово-выборного аккордеона

В.Паньков Гаммы, трезвучия, арпеджио для выборного баяна

К.Флеш. Гами та арпеджіо

А.Григорян. Гами і арпеджіо

Етюди

М. Клементі. Етюд до мажор

С. Коняєв. Етюд ля минор

П. Куліков. Етюд Соль мажор

П. Куліков. Етюд фа-дієз мінор

А. Лемуан. Етюд до мажор

Твори великої форми

Д.Скарлатті Соната B-dur

Д.Скарлатті Соната h-moll

Д.Скарлатті Соната A-dur

Д.Скарлатті Соната F-dur

Д.Скарлатті Соната C-dur

Д.Скарлатті Соната E-dur

Д.Скарлатті Соната D-dur

Д.Скарлатті Соната fis-moll

Й.-С.Бах. Концерт Мі мажор

Ф.Крейслер. Концерт До мажор /у стилі Вівальді/

Ц.Кюї. Концертна сюїта

Ф.Мендельсон. Концерт

В.Моцарт. Концерти: № 1-4

А.Рубінштейн. Концерт

Твори малої форми

І.Альбеніс. Каталонська пісня
В.Барток. Мазурка ля мінор, Гумореска
Л.Бетховен. Анданте з варіаціями, Адажіо
Р.Вагнер. Листок з альбому
В.Власов. Пісня-балада
Г.Гендель. Арія
О.Глазунов. Мазурка-оберек, Роздум, Ноктюрн і Мазурка з музики до драми М.Лермонтова "Маскарад", Адажіо з балета "Раймонда"
М.Глінка. Персидська пісня, Мазурка, Романс
А.Дворжак. Гумореска, Мазурка, Циганська пісня
К.Дебюссі. Менует
В.-А.Моцарт. Рондо: Сі-бемоль мажор, До мажор; Менует Ре мажор
М.Мусоргський. Гопак
С.Рахманінов. Романс "Квітень"
М.Римський-Корсаков. Політ джмеля
А.Скарлатті. Престо
А.Скрябін. Етюд
Б.Сметана. Рідний край
А.Хачатурян. Танець дівчат з балету "Гаяне", Ноктюрн з музики до кінофільму "Отелло"
Д.Шостакович. Туш і танцювальна сцена з музики до трагедії
В.Шекспіра "Гамлет"
Ф.Шуберт. Романс
Р.Шуман. Романс /обр. Ф.Крейслера/
А.Хачатурян. Танець дівчат з балету "Гаяне", Ноктюрн з музики до кінофільму "Отелло"
Д.Шостакович. Туш і танцювальна сцена з музики до трагедії
В.Шекспіра "Гамлет" /обр. І.Кауфмана/
Ф.Шуберт. Романс
Р.Шуман. Романс /обр. Ф.Крейслера/
С.Юдаков. Східна поема

П'єси українських композиторів

К.Данькевич. Пісня і танець
К.Домінчен. Романс
С.Жданов. Елегія, Експромт
М.Жербін. Прелюд
А.Кос-Анатольський. Мазурка, Романс з балету "Хустка Довбуша"
М.Лисенко. Романс Ля-бемоль мажор, Токката
Б.Лятошинський. Танець на українські тем

О.Нижанківський. Коломийки
Р.Сімович. Колискова
М.Скорик. Колискова, Вальс
А.Солтис. Куяв'як
Я.Степовий. Прелюд, ор. 9, № I
Г.Таранов. Гавот із Симфонії № 6, пам'яті С.Прокоф'єва
Ю.Щуровський. Романс
В.Яровинський. Поема, Ноктюрн

Програмний мінімум для студентів IV курсу

На IV курсі студент повинен вивчити такий мінімум художнього й навчально-технічного матеріалу:

- 1) чотири гами та арпеджіо (мажор і мінор) у всіх штрихах.
- 2) три-чотири етюди, для розвитку різних видів техніки;
- 3) два твори великої форми;
- 4) два поліфонічних творів;
- 5) дві п'єси віртуозного характеру;
- 6) дві п'єси ліричного характеру;
- 7) дві оригінальних п'єси або народні обробки для баяна та акордеона;
- 8) дві п'єси на власне бажання;
- 9) дві п'єси для різних ансамблів;
- 10) дві п'єси шкільного репертуару (вокального чи хорового).

На IV курсі особлива увага приділяється:

- подальшому підвищенню виконавського рівня студентів;
- підготовці випускної програми;
- збагаченню педагогічної майстерності студентів шляхом розширення практичної роботи у школі.

Необхідно проводити зі студентами роботу щодо систематизації й узагальнення досвіду проведення у школі уроків гри музики на баяні та акордеоні.

Протягом року слід ознайомити студентів з деякими питаннями організації класу баяна та акордеона у загальноосвітній школі: принципами відбору учнів; доборою інструменту; методикою групового проведення уроків з учнями I-IX класів; принципами роботи з інструментальним ансамблем.

Орієнтовний репертуар для IV курсу

Інструктивний і технічний матеріал

Гами мажорні та мінорні у всіх тональностях, штрихах.
Арпеджіо, подвійні ноти, акорди. Хроматичні двохоктавні гами.

Збірники гам і вправ

В. Семенов Современная школа игры на баяне
В. Мотов, Л. Гаврилов. В помощь баянисту и аккордеонисту
Н. Давыдов. Теоретические основы формирования исполнительского мастерства баяниста (аккордеониста)

Етюд

К. Черни. Етюд ля-бемоль мажор
А. Черних. Етюд мі мінор
Г. Шахов. Етюд мі мінор
П. Шашкин. Етюд ля мінор
Л. Шитте. Етюд
Ю. Шишаков. Етюд ля мінор
Ю. Шишаков. Етюд соль мінор

Твори великої форми

Д.Скарлатті Соната Es-dur
Д.Скарлатті Соната G-dur
В.Золотарьов Соната №3
С.Беритинський «Так говорил Заратустра»
А.Кусяков Соната №4
А.Кусяков Сюїта «Весенние картины»
А.Кусяков Сюїта для баяна «Прощание»
А.Кусяков Сюїта для баяна «Осенние пейзажи»
В.Зубицький Концертна партіта в джазовому стилі №1
В.Зубицький Концертна партіта в джазовому стилі №2
В.Зубицький Карпацька сюїта
В.Семенов Соната №1
В.Семенов Соната №2 «Баскарнада»
В.Рунчак Сюїта «Портрети композиторів»
В.Рунчак Сюїта №2
А.Білошицький Партіта №1
М.Чайкін Соната h-moll

Твори малої форми

Й.-С.Бах. Арія
Б.Барток. Румунські танці, Угорські наспіви
І.Брамс. Угорські танці
А.В'єтан. Рондіно
А.Дворжак. 4 словацьких танці /обр. Ф.Крейслера і М.Преса/

Романтичні п'єси

Н.Паганіні. Кантабіле
С.Прокоф'єв. Мазурка з балету «Попелюшка», П'ять мелодій
П.Сарасате. Іспанські танці
О.Скрябін. Етюд /обр. М.Фіхтенгольца/
І.Стравинський. Пісня Маври, Російський танець
І.Сук. 4 п'єси: Балада, Аппасіоната, Сумна мелодія, Бурлеска
І.Фролов. Романс
А.Хачатурян. Пісня-поема
П.Чайковський. Мелодія, Роздум, Скерцо
Ф.Шопен. Мазурка ля мінор /обр. Ф.Крейслера/, Ноктюрн
Д.Шостакович. З циклу прелюдій
Р.Щедрін. У наслідування Альбенісу, Гумореска
А.Ешпай. Угорські наспіви

П'єси українських композиторів

І.Карабіц. Ліричні сцени
О.Ківа. Два інтермеццо
Я.Лапінський. Українські наспіви /Рапсодія/
М.Лисенко. Фантазія на дві українські народні теми, Елегійне каприччіо
С.Мамонов. П'єса
С.Мейтус. Варіації на українську тему
В.Сечкін. Дві казахські новели "У горах Ала-Тау"
А.Солтис. Танець
А.Ставко. Скерцо
Я.Фрейдлін. Сюїта /Прелюдія, Фінал/
С.Шварц. Поема

Акомпанемент до вокальних творів і переклади для баяна та акордеона пісенного репертуару

Усі супроводи до вокальних творів, які вивчаються протягом чотирьох років навчання, необхідно погоджувати з викладачем з вокалу. Партія акомпанементу повинна бути виконана на високому художньому рівні. Перевагу слід віддавати вокальним творам з шкільної програми — репертуару слухання музики.

Студент повинен навчитися під керівництвом викладача виконувати переклади цих пісень і транспонувати їх у задані тональності.

Орієнтовний пісенний репертуар

Ой, є в лісі калина /українська народна пісня/
Галя по садочку ходила /українська народна пісня/
Осіння пісенька /муз. Д.Васильєва-Буглая/
Веселий музикант /муз. А.Філіпенка, сл. Т.Волгіної/
Диби-диби /українська народна пісня/
Веселі гуси /українська народна пісня/
Тень-Тень /муз. В.Калинникова/
Пісня Лисички з дитячої опери "Коза-дереза" /муз. М.Лисенка/
Ялинка /муз. А.Філіпенка, сл. М.Познанської/
Зимонько-снігуронько /муз. Я.Степового, сл. Л.Глібова/
Ялинонька /муз. М.Красєва, сл. З.Александрової/
Ой, по горі льон, льон /Українська народна пісня/
Мамине свято /муз. А.Зноско-Боровського, сл. Т.Волгіної/
Вийди, вийди, сонечко /українська народна пісня/
Ой минула вже зима /українська народна пісня/
Пчілка /муз. Я.Степового, сл. народні/
Іди, іди, дощичку /українська народна пісня/
Як діждемо літа /українська народна пісня/
Во поле береза стояла /російська народна пісня/
Два півники /українська народна пісня/
Подоряночка /українська народна пісня/
А ми просо сіяли /українська народна пісня/
Ходить гарбуз по городу /українська народна пісня/
Розлилися води /українська народна пісня/
Ходить сонечко по вулиці /українська народна пісня/
Соловейко, сватку, сватку /українська народна пісня/
Край долини мак /українська народна пісня/
Котику сіренький /українська народна пісня/
Щебетала пташечка /українська народна пісня/
Ягілочка /українська народна пісня/

Оригінальний концертний репертуар для баяна та акордеона

Твори великої форми

В.Золотарьов Концерт в 3-х ч.
К.Мясков. Концерт в 3-х ч.
В.Подгорний. Концерт.
М.Раков. Сюїта. Соната.
Ю.Шишаков. Концерт.
Л.Шишенін. Концерт.

Твори малої форми

К.Мясков .Скерцо.
О.Некрасов. Елегія. Гуцульське коло.
М.Осокин. Юмореска.
В.Полевой. Елегія. Козачок. Гуцулка. Дві монодії для домри соло.
М.Раков. Ліс:фрагмент з балади.
О.Репніков . Скерцо.
О.Холмінов. Російський танок.
О.Циганков. Плясові найграші. «Травушка-муравушка», «Белолица-круглолица». Сюїта «Старогородські мотиви». «Коробейники». «Гусяр та скоморох». Весела прогулянка. Інтродукція та Чардаш.
Пісня. Протяжна.
І.Чайкін. Романс.
Г.Шендєрьов. Концертіно.
О.Широков. Валянки. Легенда.
Ю.Шишаков. Варіації. Думка. Інтермеццо. Мелодія. Найграші.
Прелюдія. Плясова. Песа-жарт. Рондо « вічний рух». Струмок.
Весільна. Скерцино. Танок. Хороводна. Жартівлива. Гумореска.

ВАРІАНТИ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ

I варіант

1. В.Зубицький Концертна партита в джазовому стилі №1
2. М.Глінка. Персидська пісня, Мазурка, Романс
3. П.Чайковський. Мелодія, Роздум, Скерцо
4. Й.-С.Бах. Арія

II варіант

1. В.Зубицький Концертна партита в джазовому стилі №2
2. А.Дворжак. Гумореска, Мазурка, Циганська пісня
3. Ф.Шопен. Мазурка ля мінор /обр. Ф.Крейслера/,

4. Б.Барток. Румунські танці, Угорські наспіви

III варіант

1. Д.Скарлатті Соната G-dur

2. К.Дебюссі. Менует

3. Ноктюрн Д.Шостакович. З цикла прелюдій

4. І.Брамс. Угорські танці А.В'єтан. Рондіно

IV варіант

1. В.Золотарьов Соната №3

2. В.-А.Моцарт. Рондо: Сі-бемоль мажор, До мажор; Менует Ре мажор

3. Р.Щедрін. У наслідування Альбенісу, Гумореска

4. А.Дворжак. 4 словацьких танці /обр. Ф.Крейслера і М.Преса/

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Асаф'єв Б. «Музыкальная форма как процесс», частина 2 «Інтонія», Музика 1971.
2. Браудо І. «Артикуляція», Л. 1973.
3. Давидов М. «Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяністів» К. 1983.
4. Гарбузов М. «Зонная природа динамического слуха», М.Музгиз,1955
5. Івко В «Техніка інструментального інтонування», К. 1998, матеріали 2 Всеукраїнської науково-практичної конференції.
6. Имханицкий М. «У истоков русской народной оркестровой культуры» М., Музыка, 1987.
7. Коган Г. «У врат мастерства», «Работа пианиста», М., Музыка,1958.
8. Кременштейн Б. «Самостоятельная работа пианиста». М. Музыка, 1965.
9. Назаров І. «Основы музыкально-исполнительской техники и метод её совершенствования», М. Музыка. 1983
10. Черепанин М./Булда М. «Аранжування та обробки концертних творів для двох акордеонів». Випуск І /Навчальний посібник.—Івано-Франківськ, 2002.

Додаткова література:

1. Алексеев І. «Методика преподавания игры на баяне», М.Музгиз.1960.
2. Ауер Л. «Моя школа игры на скрипке», М. Музыка 1968.
3. Бандура-Скода Є. І,ІІ «Интерпретация Моцарта», М.Музика,1972.
4. Бендерский. Л. «Киевская школа воспитания исполнителя на народных инструментах».
5. Евдокимов В.. «Одесская академическая школа народно-инструментального искусства в Украине».
6. Имханицкий М. «Формирование и развитие русской народной инструментальной культуры письменной традиции».
7. Иванов П. «Оркестр українських народних інструментів» К. 1981.
8. Комаренко В. «Український оркестр народних інструментів.» К. 1960.
9. Мартінсен К. «Индивидуальная фортепианная техника», М. Музыка
10. Пересада І. «Справочник. Оркестры и ансамбли народных инструментов». – М., 1985.
11. Пшеничний Д. «Аранжировка для народных инструментов» К. 1980.
12. Школа фортепіанної транскрипції. Скл. Г.Коган, вип.. І.М. 1970.